

Informacija o aktivnostima na realizaciji projekata iz oblasti energetske efikasnosti za period jul-decembar 2024. godine

U cilju upoznavanja Vlade Crne Gore sa aktivnostima na realizaciji projekata iz oblasti energetske efikasnosti, koji se finansiraju po osnovu međunarodnih kredita i iz Budžeta Crne Gore, Ministarstvo energetike je pripremlilo informaciju o realizaciji:

1. Namjenskih projekata za unapređenje energetske efikasnosti u javnim objektima
 - 1.1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2),
 - 1.2. Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama (PEEPB) i
2. Programa podrške za unapređenje energetske efikasnosti u sektorima potrošnje energije

1. Namjenski projekti za unapređenje energetske efikasnosti u javnim objektima

1.1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2)

Vlada Crne Gore je dobila zajam od Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) u cilju finansiranja projekta "Energetska efikasnost u Crnoj Gori-druga faza " (u daljem tekstu MEEP 2). Implementacija MEEP 2 je započela 1. septembra 2018. godine, i planirana je da traje do 30.06.2025. godine.

Vrijednost kredita od IBRD je 6 miliona €, a 2,5 miliona € je kofinansiranje od strane države Crne Gore.

U okviru MEEP 2, planirane su sljedeće aktivnosti:

- unapređenje energetske karakteristika 18 objekata zdravstvenog sistema,
- uspostavljanje monitoring sistema za praćenje nivoa komfora u zdravstvenim objektima, kroz praćenje potrošnje energenata i vode, i
- kreiranje održivog sistema finansiranja projekata energetske efikasnosti u javnom sektoru. Održivi sistem finansiranja, omogućiće da se nakon realizacije druge faze projekta, radovi na primjeni mjera energetske efikasnosti u ostalim zdravstvenim objektima, finansiraju iz ušteda ostvarenih u adaptiranim zdravstvenim objektima.

U realizaciji MEEP 2 učestvuju Ministarstvo energetike i Ministarstvo zdravlja. Ministarstvo zdravlja je odgovorno za implementaciju mjera energetske efikasnosti u zdravstvenim ustanovama, dok je Ministarstvo energetike odgovorno za koordinaciju projekta i obezbjeđivanje podrške Ministarstvu zdravlja.

Od početka realizacije MEEP 2, završeni su radovi na 14 zdravstvenih objekata, a u toku je izvođenje radova na 2 zdravstvena objekta.

U okviru projekta Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2) u periodu od 1. jula do 1. decembra 2024. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Završeni su radovi na 5 zdravstvenih objekata. i to: domovi zdravlja u Podgorici- Blok V, Mojkovcu i Danilovgradu; Opšta bolnica u Nikšiću (glavna zgrada- građevinsko zanatski radovi) i Zdravstvena stanica Žabljak. Vrijednost ugovora iznosi 1.887.466,01 €.

- Izvode se radovi na objektima Opšte bolnice Nikšić (Glavna zgrada (mašinski, elektro i radovi koji nisu EE), Psihijatrijsko odjeljenje i Dječiji dispanzer) i Dom zdravlja Podgorica-Konik. Vrijednost ugovorenih radova je 1.195.217,93 €.
- Potpisan je ugovor za izvođenje radova na objektima Dom zdravlja Herceg Novi i Dom zdravlja Bar. Vrijednost predviđenih radova je 1.247.261,70 €.

1.2. Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama (PEEPB)

Projekat pod nazivom „Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama” se realizuje po osnovu Ugovora o kreditu i Ugovora o grantu, potpisanim sa KfW bankom, u decembru 2019. godine, i Posebnog ugovora, potpisanog u avgustu 2020. godine. Za potrebe implementacije projekta obezbijedena su sredstva iz kredita KfW banke u iznosu od 45 miliona eura i iz donacije Evropske unije (WBIF-REEP Plus) u iznosu od 4,7 miliona eura. Takođe, planiran je i sopstveni doprinos u iznosu od 10 miliona eura.

Cilj projekta je poboljšanje energetske efikasnosti u odabranim administrativnim zgradama, obrazovnim i socijalnim ustanovama, kao i pružanje podrške u ispunjavanju obaveza propisanih Zakonom o efikasnom korišćenju energije, a koje su proizašle iz EU direktiva. Osim navedenog, rezultati projekta će doprinijeti postizanju ciljeva smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte i postizanju planiranog nacionalno određenog doprinosa. Takođe, očekuje se i pozitivan uticaj na upošljavanje domaćih građevinskih i konsultantskih firmi, što treba da doprinese održavanju kontinuiteta njihovih prihoda, kao i očuvanju postojećih i stvaranju novih radnih mjesta.

Za implementaciju programa zaduženo je Ministarstvo energetike u saradnji sa Ministarstvom finansija, Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstvom socijalnog staranja, brige o porodici i demografije i Upravom za državnu imovinu.

U periodu od 1. jula do 1. decembra 2024. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Potpisan je ugovor sa izvođačem radova na izgradnju objekata iz klastera I (objekat H, Dom za stare „Grabovac“ u Risnu). U toku su pripreme aktivnosti za uvođenje izvođača u posao. Vrijednost ugovora na izgradnji Doma starih u Risnu iznosi 6.566184,47 € bez PDV-a. Rok za izvođenje radova je 18 mjeseci od dana uvođenja izvođača u posao.
- Završena je tenderska procedura za objekte iz klastera IV (JU OŠ “Vuk Karadžić” Berane, JU OŠ “Vladislav Ribnikar” Bijelo Polje i JU OŠ “Risto Ratković” Bijelo Polje). Tenderska procedura je poništena iz razloga što su pristigle ponude značajno premašivale iznos obezbijedenih sredstava. Pripremljena je ažurirana tenderska dokumentacija. Tenderski postupak će biti ponovljen u januaru 2025. godine.
- Završena je tenderska procedura za izvođenje radova na objektima iz klastera VI (JU OŠ “Lovćenski partizanski odred” Cetinje, JU Gimnazija “Petar Lubarda” Cetinje, JU OŠ “Jugoslavija” Bar i JU OŠ “Srbija” Bar). Potpisan je ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem i radovi su otpočeli 18.08.2024. godine. Ugovoreni rok završetka radova je februar 2025. godine.
- Završena je izrada Glavnih projekata iz klastera V (JU OŠ „Veljko Drobnjaković“ Risan i JU „Ilija Kišić“ Herceg Novi. U toku je revizija tehničke dokumentacije.

- U toku je izrada Glavnih projekata iz klastera VII (JU Gimnazija „Stojan Cerović“ Nikšić i JU Prva srednja stručna škola i JU Srednja stručna škola Nikšić.
- Završena je realizacija Faze 3 projekta na uspostavljanju Centralnog informacionog sistema za monitoring potrošnje energije i vode u javnom sektoru u okviru koje je implementiran sistem naprednog sistema monitoringa u 150 javnih objekata.
- Donijeta je odluka da se umjesto nove administrativne zgrade za potrebe državnih organa izgradi Studentski dom na Cetinju. U toku je usaglašavanje projektnog zadatka za izradu glavnog projekta.

2. Programi podrške za unapređenje energetske efikasnosti u sektorima potrošnje energije

Nakon više nego uspješne realizacije programa, a koji su podrazumijevali obezbjeđivanje atraktivnog i održivog finansijskog mehanizma u cilju primjene mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima putem beskamatnih kredita, Ministarstvo energetike je u saradnji sa drugim institucijama pripremio 4 programa podrške koji su namijenjeni domaćinstvima, sektoru turizma i sektoru prerađivačke industrije. Finansiranje programa je podržano iz paketa podrške Evropske komisije za prevazilaženje energetske krize u ukupnom iznosu od 13 miliona eura.

2.1. Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima

Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima, je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 18. aprila 2024 godine, a na predlog Ministarstva energetike i rudarstva po uzoru na programe koje su u prethodnom periodu sprovodila resorna ministarstva nadležna za oblast energetske efikasnosti (Energetski efikasan dom, Energy Wood i sl.). S tim u vezi, u prethodnom periodu kroz slične programe podršku je dobilo više od 2000 domaćinstava.

Cilj Programa: Povećanje energetske efikasnosti u sektoru domaćinstava, sa akcentom na unapređenje kvaliteta vazduha u urbanim sredinama naročito u sjevernom i centralnom regionu.

Implementaciono tijelo: Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond) u bliskoj saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) koji pruža tehničku podršku u dijelu kontrole realizacije mjera energetske efikasnosti na terenu i monitoringa namjenskog trošenja sredstava.

Finansijski okvir: Za realizaciju Programa za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima obezbijedeno je 8.800.000 €, od čega:

- 8.000.000 € preko Instrumenta za pretpristupnu pomoć – IPA III, Paket direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize.
 - 300.000 € iz budžeta opštine Pljevlja,
 - 500.000 € iz sredstava Eko fonda.

Struktura Programa:

- Komponenta 1: Podrška na implementaciji mjera energetske efikasnosti u individualnim stambenim objektima, sa ukupnim budžetom u iznosu 7.500.000 €, od čega:
 - o 1.700.000 € za podršku domaćinstvima u opštini Pljevlja i
 - o 5.800.000 € za podršku domaćinstvima u ostalim opštinama u Crnoj Gori.

- Komponenta 2: Podrška na unapređenju energetske karakteristika omotača kolektivnih stambenih zgrada u Opštini Pljevlja, sa ukupnim budžetom u iznosu 1.100.000 €;
- Upravljanje programom i organizaciju promotivnih aktivnosti u iznosu 200.000 €.

Prihvatljive aktivnosti u okviru Programa i nivo podsticaja:

- U okviru Komponente 1: Podrška na implementaciji mjera energetske efikasnosti u individualnim stambenim objektima moguće je finansirati realizaciju jedne ili više mjera energetske efikasnosti sa nivoom podsticaja 20-70%;
- U okviru Komponente 2: Podrška na unapređenju energetske karakteristika omotača kolektivnih stambenih zgrada u Opštini Pljevlja moguće je finansirati radove na ugradnji toplotne izolacije spoljašnjih zidova. Nivo podsticaja za realizaciju ove mjere iznosi 85%.

Status implementacije:

- Javni poziv za izbor kvalifikovanih izvođača radova u okviru ovog programa je objavljen 20.5.2024. godine. Nakon evaluacije pristiglih ponuda, 27 kompanije su odabrane kao kvalifikovani izvođači radova u okviru Programa.
- Javni poziv za građane je objavljen 1. avgusta 2024.godine. U prethodnom periodu 4527 građana Crne Gore je apliciralo za podršku u okviru Programa i javni poziv je trenutno privremeno obustavljen do obrade svih prijava i utvrđivanja preostalog iznosa sredstava za podršku. Ugovor o dodjeli sredstava je do sada potpisan sa 518 korisnika.

2.2. Program za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30.5.2024. godine, usvojila Program za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji na predlog Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Ministarstva energetike i rudarstva.

Cilj Programa: Programom je predviđeno uspostavljanje finansijskog mehanizma za unapređenje energetske efikasnosti i povećanje upotrebe dostupnih izvora obnovljive energije od strane hotelskih objekata, a što će doprinijeti povećanju kvaliteta pruženih usluga. Jačanjem spone energetske efikasnosti i inovacija, kroz predmetni Program doprinosi se smanjenju potrošnje energije, smanjenju energetske intenziteta i smanjenju emisija ugljen dioksida. Na taj način, stvaraju se pretpostavke i za efikasnije korišćenje resursa (cirkularna ekonomija), kao i za dalji razvoj sektora turizma povećanjem kvaliteta usluga kroz primjenu inovativnih tehnologija, čime se stvara dodatna vrijednost turističkog proizvoda.

Implementaciono tijelo: Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond)

Finansijski okvir: Za realizaciju Programa za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji obezbijeđeno je 3.000.000 €, preko Instrumenta za pretpristupnu pomoć – IPA III, Paket direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize.

Prihvatljive aktivnosti u okviru Programa i nivo podsticaja: U okviru Programa moguće je ostvariti podršku na implementaciji mjera energetske efikasnosti u hotelskim objektima sa nivoom podsticaja do 60% zavisno od stepena razvijenosti opštine i vremena rada hotela tokom godine.

Status implementacije: Javni poziv za pružanje podrške hotelima za sprovođenje mjera energetske efikasnosti je raspisan 27. jula 2024.godine, a rok za podnošenje prijava bio je 28. oktobar 2024. godine. Na poziv se prijavilo 19 hotela, 17 prijava je prošlo prvi krug evaluacije i nakon dopune dokumentacije uslijediće faza potpisivanja ugovora o dodjeli subvencije. Za izvođenje radova na primjeni mjera energetske efikasnosti u hotelima se kvalifikovalo 19 izvođača radova.

2.3. Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30.5.2024. godine, usvojila Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu na predlog Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Ministarstva energetike i rudarstva.

Cilj Programa: Povećanje energetske efikasnosti u sektoru turizma, odnosno u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, sa akcentom na smanjenju potrošnje energije i pratećih troškova, smanjenju emisija ugljen dioksida, unapređenju kvaliteta vazduha, boljem korišćenju resursa, kao i unapređenju komfora i nivoa kvaliteta smještaja u objektima.

Implementaciono tijelo: Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond)

Finansijski okvir: Za realizaciju Programa obezbijedeno je 500.000 €, preko Instrumenta za pretpristupnu pomoć – IPA III, Paket direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize.

Prihvatljive aktivnosti u okviru Programa i nivo podsticaja: U okviru Programa moguće je ostvariti podršku na implementaciji mjera energetske efikasnosti sa nivoom podsticaja do 70% zavisno od stepena razvijenosti opštine i nivoa zagađenja vazduha.

Status implementacije: Javni poziv za pružanje podrške domaćinstvima i seoskim domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge je raspisan 4. novembra 2024.godine. Do sada se prijavilo 12 korisnika i evaluacija prijava je u toku. Za izvođenje radova na primjeni mjera energetske efikasnosti u okviru ovog Programa se kvalifikovalo 10 izvođača.

2.4. Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji

Vlada Crne Gore je na sjednici od 26.9.2024.godine, usvojila Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2024. godinu. Ovaj program predstavlja kontinuitet i nadogradnju prethodno realizovanih aktivnosti po osnovu Programa iz 2023. godine, uz dodatno unapređenje na osnovu iskustava u implementaciji i preporuka proisteklih iz procesa evaluacije projektnih prijava u smislu kriterijuma ocjenjivanja, procedura implementacije i procedura praćenja potrošnje energije, održivosti rezultata, itd. U okviru Programa za 2023. godinu 7 projekata privrednih subjekata iz sektora prerađivačke industrije odobreno je za finansiranje u vrijednosti od 1.289.479,62 € (ugovoreno), sa kojima je Fond za inovacije Crne Gore potpisao Ugovore o sufinansiranju u julu/avgustu 2024. godine. Ukupna vrijednost odobrenih projekata za finansiranje iznosi 1.641.738, 40 €, uključujući i sopstveno učešće podnosilaca prijava.

Cilj Programa: Povećanje energetske efikasnosti i/ili povećana upotreba dostupnih obnovljivih

izvora energije od strane MMSP u prerađivačkoj industriji uvođenjem inovativnih tehnologija, poboljšano upravljanje energijom i jačanje kapaciteta osoblja MMSP u prerađivačkoj industriji za upravljanje energetsom efikasnošću i/ili u korišćenju obnovljivih/čistih izvora energije.

Implementaciono tijelo: Fond za inovacije Crne Gore je odgovoran za sprovođenje Programa. Praćenje implementacije Programa se sprovodi kroz funkcionisanje Radne grupe u okviru međuresorne saradnje Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstva energetike i Fonda za inovacije Crne Gore.

Finansijski okvir: Ukupan budžet opredijeljen za realizaciju Programa za 2024. godinu iznosi 2.300.000,00 €, a sredstva za realizaciju Programa podržana su iz dva izvora, i to:

- Državni budžet - Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu (Sl. list broj 124/2023 od 31.12.2023), Ministarstvo ekonomskog razvoja, Program za razvoj i unapređenje prerađivačke industrije, 431-9 Ostali transferi institucijama u iznosu od 1.177.140,02 € i
- Preostala neutrošena sredstva po osnovu prethodnog Javnog poziva Programa iz 2023. godine, u ukupnom iznosu od 1.122.859,98 €, prenijeta Fondu za inovacije Crne Gore (Zaključak Vlade 08-305/24-316/2 od 2. februara 2024. godine).

Prihvatljive aktivnosti u okviru Programa i nivo podsticaja: Prihvatljivi troškovi Programa se odnose na pokrivanje dijela opravdanih troškova projekta iz sve tri komponente:

1. Nabavka i ugradnja opreme kojom se doprinosi unapređenju energetske efikasnosti i/ili korišćenju obnovljivih/čistih izvora energije;
2. Implementacija pametnih/digitalnih rešenja koja obezbjeđuju monitoring potrošnje energije i optimizaciju procesa proizvodnje kroz unaprijeđeno upravljanje radom mašina i tehničkih sistema;
3. Odgovarajuće jačanje kapaciteta stručnih lica u dijelu upravljanja energijom i optimizacijom potrošnje energije i/ili uvođenje standarda za upravljanje energijom EN ISO 50001.

Najniži, odnosno najviši iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti pojedinom podnosiocu prijave i projektu iznosi 50.000,00 €, odnosno 200.000,00 €, a nivo subvencije je 80%.

Status implementacije: Fond za inovacije Crne Gore je 1. oktobra 2024. godine objavio javni poziv za učešće u Programu. Rok za podnošenje prijava zainteresovanih kompanija bio je 11. novembar 2024. godine. Broj preduzeća koji je podnio prijavu u okviru javnog poziva je 32 i proces evaluacije je u toku.